

Voorzitter

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, GroenLinks en de PvdD voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is verworpen.

In stemming komt de motie-Van Hijum c.s. (28719, nr. 49).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de VVD tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-Van Hijum c.s. (28719, nr. 50).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de VVD tegen deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de motie-Van Hijum/Spekman (28719, nr. 51).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de PvdA, D66, de PvdD, de ChristenUnie, de SGP, het CDA en de PVV voor deze motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

In stemming komt de gewijzigde motie-Heerts/Van Hijum (28719, nr. 53).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fractie van de VVD tegen deze gewijzigde motie hebben gestemd en die van de overige fracties ervoor, zodat zij is aangenomen.

Aan de orde is de **stemming over een aangehouden motie**, ingediend bij het debat over **de Landbouw- en Visserijraad**, te weten:

- de motie-Polderman over verduurzaming van de mosselvisserij (21501-32, nr. 266).

(Zie vergadering van 6 maart 2008.)

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, GroenLinks, D66, de VVD, de ChristenUnie, de SGP, het CDA en het lid Verdonk voor deze motie hebben gestemd en de aanwezige leden van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

Aan de orde is de **stemming over een aangehouden motie**, ingediend bij het debat over **duurzaam inkopen door overheden**, te weten:

- de gewijzigde motie-Ouwehand over het integraal opnemen van dierenwelzijn in duurzaamheidscriteria (30196, nr. 28).

(Zie vergadering van 2 april 2008.)

De **voorzitter**: De gewijzigde motie-Ouwehand (30196, nr. 28) is in die zin gewijzigd dat zij thans luidt:

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het kabinet beleid ontwikkelt voor duurzaam inkopen door de overheid;

overwegende dat de Kamer een motie (26485, nr. 50) heeft aangenomen waarin dierenwelzijn onderdeel wordt gemaakt van het MVO-beleid van de regering;

constaterende dat dierenwelzijn desondanks nog geen vast onderdeel uitmaakt van de duurzaamheidscriteria;

verzoekt de regering, in de eerstvolgende voortgangsrapportage Duurzaam inkopen aan te geven of en, zo ja, op welke wijze dierenwelzijn integraal kan worden opgenomen in de duurzaamheidscriteria,

en gaat over tot de orde van de dag.

Naar mij blijkt, wordt de indiening van deze nader gewijzigde motie voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 30 (30196).

Ik stel vast dat wij hierover nu kunnen stemmen.

In stemming komt de nader gewijzigde motie-Ouwehand (30196, nr. 30).

De **voorzitter**: Ik constateer dat de aanwezige leden van de fracties van de SP, de PvdA, GroenLinks, D66, de PvdD, de VVD, de ChristenUnie, de SGP en het CDA voor deze nader gewijzigde motie hebben gestemd en die van de overige fracties ertegen, zodat zij is aangenomen.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

Aan de orde is het **debat** naar aanleiding van een algemeen overleg op 27 maart 2008 over **beeldende kunst**.

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): Voorzitter. Onlangs hadden wij een vruchtbare gedachtewisseling met de minister over zijn beleidsvoornemens voor de beeldende kunst. Aan de orde kwam onder meer de decentralisatie van middelen uit de rijksbegroting rechtstreeks naar grote gemeenten in plaats van via de provincies. Gemeenten zouden de plekken zijn "waar het gebeurt", waar aanbod en vraag van beeldende kunst samenkomen. Wij vinden dat een goed idee, omdat daarmee een bureaucratische laag in de subsidieverlening lijkt te kunnen worden weggenomen. Wij zijn alleen verbaasd over het verdelingscriterium bij die decentralisatie. De decentralisatie geschiedt zonder aandacht voor de vraag welke gemeenten vraag en aanbod heel goed kunnen laten samenkomen.

Peters

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het rijksbudget voor beeldende kunst wordt gedecentraliseerd naar de 35 grote steden in Nederland;

constaterende dat er voor de verdeling van het te decentraliseren budget geen inhoudelijke criteria zijn vastgesteld maar dat het wordt verdeeld over de steden met meer dan 90.000 inwoners;

van mening dat ook kleinere steden de plek kunnen zijn "waar het gebeurt" en dat niet alle grote steden in gelijke mate plekken zijn "waar het gebeurt";

verzoekt de regering, bij de decentralisatie ook te kijken naar meer inhoudelijke argumenten, zoals haalbare plannen en ambities van gemeenten,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Peters. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 71 (28989).

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): Voorzitter. Tijdens hetzelfde overleg deed de minister de toezegging om te onderzoeken of selectie aan de poort van studenten voor de opleidingen beeldende kunst beter kan. Het onderliggende vermoeden daarbij is dat er veel, zo niet te veel beeldende kunstenaars afstuderen zonder kansen om te overleven, economisch zelfstandig te worden of bij te dragen aan de ambities van de samenleving op het gebied van beeldende kunst. Op zich juicht mijn fractie zulk onderzoek toe. Het zal veel werk zijn, het zal ingrijpend zijn, het zal onrust op de markt veroorzaken. Wat ons betreft geschiedt dat onderzoek in één keer goed. Dat betekent dat de bal bij dat onderzoek niet eenzijdig bij de ambities van aanstormende kunstenaars zou moeten liggen. Onzes inziens is er ook reden om de kwaliteit van de opleidingen zelf onder de loep te nemen. Ons vermoeden is dat er te weinig specialisatie bij de opleidingen is, te weinig theoretisch vakonderwijs, te weinig kans voor studenten om zich te bekwamen in nieuwe technieken die de hedendaagse kunst kenmerken.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de regering onderzoek gaat doen naar de (on)mogelijkheden van selectie aan de poort bij de beeldendekunstonderwijsinstellingen;

overwegende dat het op kunstacademies vaak ontbreekt aan basisvakken;

overwegende dat specialisatie van kunstacademies kan leiden tot een verhoogde kwaliteit van het onderwijs;

overwegende dat de huidige inrichting van het beeldendekunstonderwijs mogelijk de introductie van nieuwe ontwikkelingen in de hedendaagse beeldende kunst, zoals nieuwe media, in het onderwijs afremt;

verzoekt de regering, haar onderzoek te verbreden door ook te onderzoeken op welke wijze het geven van basisvakken, specialisatie van opleidingen en het stimuleren van nieuwe ontwikkelingen kunnen bijdragen aan het versterken van de kwaliteit van het beeldendekunstonderwijs in Nederland,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Peters. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 72 (28989).

De heer **Van Leeuwen** (SP): Ik heb over beide moties een verhelderende vraag. Het standpunt van de SP-fractie over de geldstroom is bekend: wij willen die graag in stand houden. Mevrouw Peters zegt dat de bureaucratie eruit moet. Hoe wil zij dat in de praktijk gaan uitvoeren? Als de motie aangenomen wordt, gaat de minister dan de plannen en de ambities, het beleid van de toekomst, toetsen alvorens het geld verdeeld wordt? Hoe moet dit volgens mevrouw Peters gebeuren? Het is van belang dat wat wij verzinnen ook uitvoerbaar is.

Mijn tweede vraag betreft de tweede motie. Gaat het de fractie van GroenLinks erom dat het aantal kunststudenten of het aantal kunstenaars in Nederland omlaag gaat, of gaat het om de inhoudelijke kwaliteit van het kunstvakonderwijs? Mevrouw Peters geeft het voorbeeld van nieuwe media. Elke academie besteedt daar al aandacht aan.

De **voorzitter**: Graag iets korter. Het gaat hier om een VAO.

De heer **Van Leeuwen** (SP): Waar gaat het de fractie van GroenLinks nu om?

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): Op zich steunt mijn fractie de gedachte achter de decentralisatie van rijksmiddelen, namelijk dat er een efficiëntieslag gewonnen kan worden door het rechtstreeks aan gemeenten te decentraliseren. Wij vinden het onvoldoende om het verdelingscriterium louter en alleen te baseren op kwantiteit, op aantallen inwoners. Hoe de verdeling precies moet worden uitgevoerd, moet gebaseerd zijn op goede ambities en plannen van de gemeenten. Dat lijkt mij typisch iets dat de uitvoerende macht moet formuleren.

De tweede vraag betreft het kunstonderwijs. Mijn fractie vindt dat als onderzocht gaat worden hoe het kunstonderwijs beter kan aansluiten op behoeften onder kunstenaars en studenten en op ontwikkelingen die zich afspelen binnen de hedendaagse kunstwereld, het vermoeden dat er iets mis is niet alleen bij de studenten moet worden neergelegd, maar dat er net zo goed gekeken moet worden of er misschien iets mis is met de

Peters

kwaliteit van de opleidingen. Ik krijg signalen uit die wereld dat heel veel studenten klagen over het gebrek aan specialisaties bij die opleidingen en dat zij daardoor onvoldoende gereedschap meekrijgen tijdens hun opleiding om zich later op de hedendaagse kunstmarkt te kunnen bewegen. Dat zou wat mijn fractie betreft moeten worden meegenomen in het onderzoek dat de minister gaat uitvoeren.

De heer **Van Leeuwen** (SP): Voorzitter. Er is uitvoerig gesproken over de geldstroom in de beeldende kunst. Er worden door de regering twee hoofdredenen genoemd om die op een andere wijze in te richten. De ene reden is de afspraak die onder Balkenende II is gemaakt over het terugdringen van de bestuurlijke drukte, de andere reden is de lastige meetbaarheid van de effecten van de geldstroom. Beide redenen zijn van bestuurlijk-organisatorische aard en gaan niet over de inhoud. Het probleem van de lastige meetbaarheid van de effecten wordt getackeld door gemeenten geen verantwoording meer te laten afleggen over de besteding van de rijksmiddelen. Een beleid dat volgens de SP-fractie haaks staat op het kwaliteitsverhaal dat de minister afsteekt over kunst- en cultuurbeleid. Met enige aanpassingen kan de geldstroom BKV bijdragen aan spreiding, participatie en inkomstenvorming voor kunstenaars en goede initiatieven stimuleren, ongeacht of een gemeente meer of minder dan 90.000 inwoners heeft. De huidige wijze van besteding van de geldstroom BKV moet dan wel overeind blijven. Daarom dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de regering een breder en diverser publiek in contact wil brengen met kunst en cultuur;

van mening dat de Geldstroom beeldende kunst en vormgeving een belangrijke bijdrage levert aan regionale en lokale kunstenaarsinitiatieven, presentaties, productie en distributie;

van mening dat het criterium van 90.000 inwoners geen recht doet aan de regionale samenwerking en afstemming en geen rekening houdt met lokaal beleid ten aanzien van beeldende kunst en vormgeving;

verzoekt de regering, de inzet van de rijksmiddelen Geldstroom beeldende kunst en vormgeving via de provincies te handhaven,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Van Leeuwen. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 73 (28989).

De heer **Leerdam** (PvdA): Voorzitter. Kan de heer Van

Leeuwen aangeven wat het verschil is tussen zijn motie en die van mevrouw Peters?

De heer **Van Leeuwen** (SP): Het grote verschil is dat er nu ervaring is opgedaan met de besteding van de geldstroom via de provincies. Er is beleid geformuleerd. Er heeft matching van gelden tussen provincies, gemeenten en Rijk plaatsgevonden. Als je de provincies er tussenuithaalt, leg je de verantwoordelijkheid voor de besteding van de geldstroom weer centraal bij het Rijk. Het betekent dat de minister c.q. zijn ministerie de plannen van gemeenten moet gaan toetsen om te beslissen of ze al dan niet voor die middelen in aanmerking komen. Dat lijkt mij een ontzettend bureaucratische en omslachtige manier. De manier waarop het nu gaat, met enkele kleine aanpassingen, is volgens de SP-fractie veel effectiever en doet veel meer recht aan het feit dat gemeenten een beleid voeren op het gebied van beeldende kunst en vormgeving.

Minister **Plasterk**: Voorzitter. In het algemeen overleg hebben wij uitgebreid gesproken over het nieuwe systeem van subsidiëring van beeldende kunst. Ik zal mij nu dan ook beperken tot het geven van een reactie op de moties die zijn ingediend.

Ik ga allereerst in op de motie van mevrouw Peters waarin wordt gevraagd om bij de beslissing tot subsidiëring een ander criterium aan te leggen dan uitsluitend de omvang van de gemeenten. Ik realiseer mij dat het criterium waarvoor wij hebben gekozen wat grofmazig is, maar als je een ander criterium gaat hanteren haal je onmiddellijk de vraag naar voren wie zal bepalen en hoe bepaald gaat worden of een gemeente ambities heeft en wat een bepaalde kunstenaarsdichtheid is. Ik weet niet of er bijvoorbeeld in de gemeente Westland veel kunstenaars zitten of juist niet. Je zou die gemeente dan kunnen schrappen van de lijst van gemeenten die subsidie krijgen omdat de kunstenaarsdichtheid daar niet zo groot is. Je zou ook als argument kunnen hanteren dat omdat de kunstenaarsdichtheid daar niet zo groot is, er daar juist iets aan zou moeten gebeuren zodat er aldaar meer cultureel leven tot stand komt. Dus je kunt die argumenten beide kanten op gebruiken. Mijn voorkeur heeft het om de bevolkingscentra die zodanig groot zijn dat het redelijk is om ervan uit te gaan dat er sprake is van een beeldende-kunstbeleid, in aanmerking te laten komen voor deze regeling. Dan haal je ook het doel dat is beoogd, namelijk om het te simplificeren. Anders ben je weer een heel nieuw fonds aan het creëren, doordat je moet gaan besluiten over de dichtheid, ambities en plannen van al die gemeenten. Ik ontraad derhalve aanneming van de motie.

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): Voor zover ik het begrijp, hebben gemeenten reeds de mogelijkheid om een gedeelte van hun eigen budget voor cultuur in te ruimen. Wat is dan de reden dat gemeenten zonder plannen om daarbovenop nog iets extra's te doen aan cultuur, vanuit rijksmiddelen zomaar dat geld krijgen?

Minister **Plasterk**: In feite is dit het doorsluizen of beschikbaar stellen van hetzelfde budget voor het beeldendekunstbeleid dat er in het verleden, onder de

Plasterk

oude regeling was. Ik heb er goed nota van genomen dat de SP daar voorstander van is. Het is een budgettair neutrale operatie in die zin dat de provinciale bestuurslaag eruit wordt gehaald. Het wordt direct bij de gemeenten gelegd, waar het meeste beleid op het gebied van beeldende kunst wordt gevoerd. Ik ben het ermee eens dat het kan, als een kleinere gemeente met 50.000 inwoners besluit om actief beleid te voeren. De gemeente Bergen is buitengewoon actief op dit punt en kan dat ook blijven.

De **voorzitter**: De volgende motie.

Minister **Plasterk**: Ik heb in het AO geconstateerd dat in de Kamer vrij breed wordt gevoeld dat wij in dit land wellicht heel veel meer kunstenaars opleiden dan waarvoor uiteindelijk emplot zal zijn. Om die reden heb ik gezegd: laten wij dat eens gaan onderzoeken. Ik vind het een sympathieke en aantrekkelijke gedachte in de motie om niet alleen naar het volume te kijken, maar ook de inhoud erbij te betrekken, maar dan kom je wel op een heel ander traject. Ik heb toegezegd om op redelijk korte termijn informatie te geven over het volume: hoeveel komen er uit de opleiding en hoeveel vinden uiteindelijk emplot in die sector. Vervolgens zullen wij bespreken wat wij met die informatie gaan doen. Er zijn heel aparte circuits voor het toezicht op de inhoud en de kwaliteit van het onderwijs. Wij hebben accreditatie en de inspectie. Het gaat gewoon om hbo-opleidingen. Ik zou uiterst terughoudend willen zijn om nu bij motie te besluiten om de kwaliteit van het kunstonderwijs door te lichten. Als wij dat zouden doen, dan lusten wij er nog wel een paar.

Mevrouw **Van Vroonhoven-Kok** (CDA): Voorzitter. Ik volg de redenering over de uitbreiding van het onderzoek, maar ik heb nog een heel concrete vraag over de toezegging tijdens het algemeen overleg. Naar mijn idee is het constructief om na te gaan hoeveel beeldende kunstenaars wij opleiden en vooral hoe het aanbod en de vraag op elkaar zijn afgestemd. Ik zou graag willen dat niet alleen naar het aanbod van de kunstenaars wordt gekeken, maar ook naar wat wij in Nederland nodig hebben.

Minister **Plasterk**: Ik deel die herinnering. Dat is wat ik heb toegezegd. Hoeveel leiden wij op en hoeveel vinden er emplot in de sector, voor zover wij dat in beeld kunnen krijgen? Die facts and figures hoop ik in september per brief te kunnen geven. In die brief wil ik dan ook ingaan op wat mijn voornemen is om daar vervolgens mee te doen. Dan kunnen wij bekijken of de Kamer dat deelt.

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): Voorzitter. Ik heb twee vragen aan de minister. Deelt hij mijn constatering dat het beleid op het gebied van beeldende kunst voornamelijk wordt gevoerd aan de hand van kwantitatieve criteria? Hoeveel mensen wonen er, hoeveel studenten zijn er? Er kan ook worden gekeken naar inhoudelijke ontwikkelingen op de beeldendekunstmarkt. Daarover gingen de twee moties. Mijn tweede vraag betreft het onderzoek naar selectie aan de poort.

De **voorzitter**: Mevrouw Peters, dit is echt al in het AO

zelf aan de orde geweest. Het is hier een afsluiting door middel van moties. U moet dat debat niet over doen.

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): Ik wou net een vraag stellen over mijn motie.

De **voorzitter**: Daar zal de minister zich in zijn antwoord toe beperken, want u weet dat u in het voorprogramma zit van een commissie die al een tijdje staat te wachten.

Mevrouw **Peters** (GroenLinks): Daarvan ben ik mij bewust. Ter afronding, houdt de minister het voor mogelijk dat hij ooit een onderzoek zal moeten doen naar de inhoudelijke opleidingsamenstelling van kunstacademies?

Minister **Plasterk**: Door uw voorzitter is het bruggetje al geslagen naar de vraag hoe de overheid omgaat met de inhoud van het onderwijs. U noemt de theoretische vorming en specialisatie van opleidingen en het stimuleren van nieuwe ontwikkelingen. Dat wil ik nu niet even vermengen met de concrete toezegging om in september te komen met de aantallen kunstenaars en de vraag of wij er misschien te veel opleiden. Je komt dan onmiddellijk op een veel groter onderwerp, namelijk hoe wij omgaan met de inhoud van het onderwijs. Daar wil ik nu niet op ingaan. Ik zou die twee gescheiden willen houden.

De heer **Van Leeuwen** (SP): Ik wens de minister veel succes met het onderzoek naar hoeveel kunstenaars een land nodig heeft.

Minister **Plasterk**: Dat heb ik ook niet gezegd. Ik heb gezegd: hoeveel er emplot vinden in de sector waarvoor zij zijn opgeleid. Dan nog is de vraag of wij dat in beeld kunnen krijgen. Dat is in ieder geval wat ik ga proberen. Nodig zijn is natuurlijk een heel andere vraag.

De heer **Van Leeuwen** (SP): Het emplot is maar een onderdeel van onze beschaving, van het feit dat er kunst en cultuur is. Ik wil graag dat u ook andere criteria aanlegt, behalve de vraag of iemand er brood mee kan verdienen.

Minister **Plasterk**: Nu ja, voor zover dat in beeld te brengen is. Iemand kan zeggen: ik heb een opleiding als beeldend kunstenaar, ik ben vervolgens gaan werken in het onderwijs, maar ik blijf het mijn leven lang een waardevol stuk geestelijke bagage vinden. Het is in dat geval aan de Kamer om te beoordelen of dat een reden is om een opleiding in de huidige omvang financieel overeind te houden. Dat debat kunnen wij het beste in september voeren.

De motie van de heer Van Leeuwen geeft in feite uiting aan een opvatting die hij ook in het AO heeft gegeven. Ik snap en respecteer die, maar het is echt een andere keuze voor de verdeling van de geldstromen. Ik heb ervoor gekozen om de bestuurslaag provincie ertussenuit te halen om zo versnippering tegen te gaan door het geld door te sluisen naar grotere gemeenten, die met meer dan 90.000 inwoners. Die keuze is ook uitgebreid in het AO besproken. Ik neem er nota van dat de heer Van Leeuwen een andere keuze maakt, maar ik ontraad het aannemen van de motie.

Plasterk

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Volgende week dinsdag wordt over de ingediende moties gestemd.

De vergadering wordt enkele minuten geschorst.

Aan de orde is het **debat** over het **eindrapport "Tijd voor Onderwijs" van de commissie Parlementair Onderzoek Onderwijsvernieuwingen (31007, nr. 6) (debat met de commissie)**.

De **voorzitter**: Aan de orde is het debat over het rapport van de commissie Onderwijsvernieuwing. Het gaat om de eerste termijn van de kant van de Kamer. Het is altijd een bijzonder moment als zo veel leden en medewerkers van de Kamer in het vak zitten waarin normaal gesproken de leden van het kabinet plaatsnemen. Het is ook altijd een mooi moment als de Kamer zelf een onderzoek heeft gehouden en dat in een degelijk rapport heeft neergelegd. Nu is de fase dat de Kamer met de eigen commissie daarover in debat gaat en na ommekomst ervan volgt in de meeste gevallen een debat met de regering, maar daarover beslist de Kamer zelf.

Ik heet de leden van de commissie van harte welkom en ik hoor na afloop graag van hen hoe het is om van die kant de zaal in te kijken, want het is toch een volle bak zo.

De spreektijden zijn door de Kamer aangegeven. Wij hebben vandaag geen andere agendapunten. Dat neemt echter niet weg dat de tijd vliegt. Ik verzoek de Kamer daarom haar medewerking te verlenen, opdat wij de vergadering tijdig kunnen beëindigen.

□

De heer **Depla** (PvdA): Mevrouw de voorzitter. "Onderwijs is een voorwerp van aanhoudende zorg der regering." Dat is de eerste zin van artikel 23 van de Grondwet. Die zin geeft goed aan waarom wij hier staan. De PvdA-fractie is van mening dat de burgers de politiek mogen aanspreken op de kwaliteit van het onderwijs. Er zijn immers zorgen op dat punt. De PvdA-fractie heeft daarom het initiatief genomen tot een parlementair onderzoek naar de kwaliteit van het onderwijs en de onderwijsvernieuwingen van de afgelopen decennia.

De PvdA-fractie vindt dat de parlementaire onderzoekscommissie een prestatie van formaat heeft geleverd en dankt haar leden daarvoor hartelijk. De opdracht van de Kamer is zeker uitgevoerd: de gevraagde onderwijsvernieuwingen zijn goed onderzocht. De conclusies van het onderzoek zijn hard en de politiek wordt niet gespaard. Wij nemen uiteraard onze verantwoordelijkheid voor de fouten die door ons zijn gemaakt.

Het rapport van de commissie heeft ervoor gezorgd dat de kwaliteit en het inhoud van het onderwijs weer duidelijk op de politieke agenda staan. Zodoende kan er een eind komen aan het tijdperk waarin wij steeds achteraf moeten concluderen dat de onderwijsvernieuwingen niet de gewenste resultaten hebben opgeleverd en waarin ondanks alle inspanningen en goede bedoelingen de politiek het onderwijs ernstig heeft verwaarloosd. Dat zijn de woorden van de commissie. In eerste instantie heeft de politiek te veel

aandacht aan structuur en vorm gegeven. Na 1998 heeft zij juist te weinig aandacht aan inhoud en kwaliteit besteed. De PvdA-fractie heeft het initiatief genomen tot het doen van een parlementair onderzoek omdat de zorgen over de staat van ons onderwijs toenamen. Het feit dat leraren, ouders en leerlingen van mening waren dat het fout liep in het onderwijs, was voor mevrouw Hamer aanleiding om tot een parlementair onderzoek te verzoeken. Het verheugde ons dat de Kamer zich toen volmondig achter dat verzoek heeft geschaard.

Tijdens het parlementair onderzoek heeft de commissie geluisterd naar de zorgen van betrokkenen. Leraren hadden het gevoel dat zij met een onmogelijke opdracht op pad werden gestuurd. Ontevreden ouders maakten zich zorgen over het aantal lesuren van leerlingen. Leerlingen in het vo en het mbo, alsmede studenten in het hbo klaagden dat zij als gevolg van de onderwijsvernieuwingen onvoldoende les kregen van bevoegde docenten.

Inmiddels hebben veel teleurgestelde leraren het onderwijs de rug toegekeerd. Anderen voelden zich onbegrepen omdat zij de indruk hadden dat zij geen kritiek mochten leveren op de onderwijsvernieuwingen. Diegenen die daarin wel geloofden, voelden zich eveneens onbegrepen. Zij waren namelijk van mening dat hun inspanningen niet werden gewaardeerd. Ook hun visie op de onderwijsvernieuwingen moest eens worden gehoord. De commissie heeft het brede spectrum van betrokkenen in het onderwijsveld gehoord. Dat was nodig en daarvoor zijn wij haar dan ook dankbaar.

Wij zijn van mening dat de kritiek niet is gericht tot de individuele docent en evenmin tot alle anderen in het onderwijs die bevlogen waren en hun stinkende best hebben gedaan om iets van het onderwijs te maken. Met het onderzoek wilden wij doorgronden waarom de politiek dacht met veel draagvlak onderwijsvernieuwingen door te voeren en waarom later bleek dat daarvoor geen draagvlak was en dat de resultaten achterbleven. Als dat een aantal malen achtereenvolgende gebeurt, verdwijnt het vertrouwen. Burgers moeten er juist op kunnen vertrouwen dat de zorg voor goed onderwijs bij de overheid in goede handen is en dat dit zo blijft. Zij moeten erop kunnen vertrouwen dat de overheid niet weggijkt en dat zij de verantwoordelijkheid neemt als de kwaliteit van het onderwijs in het geding is. Het vertrouwen dient dus te worden hersteld. Ik doel op het vertrouwen tussen de politiek en het onderwijsveld. Zij moeten samen staan voor goed onderwijs. Ook het vertrouwen tussen de docent en het management moet worden hersteld. Zij dienen samen te werken aan een goede school. Ouders en leerlingen moeten erop kunnen vertrouwen dat de kwaliteit van het onderwijs goed is.

De grote vraag is hoe wij dat vertrouwen kunnen herstellen. Het rapport van de commissie is een belangrijke eerste stap om een antwoord op die vraag te krijgen. Als het aan ons ligt, blijft het niet bij dat rapport en doen wij iets met de aanbevelingen. Herstel van vertrouwen betekent niet dat de overheid haar zorg voor het onderwijs dient te staken en dat zij zich moet beperken tot een soort "flappentap". Het is niet juist dat het wel en wee van het onderwijs moet worden overgelaten aan de bestuurders. De voorzitter van de VO-raad heeft het onderzoeksrapport als zodanig geïnterpreteerd. De PvdA vindt dat de burgers de politiek mogen aanspreken op deugdelijk onderwijs. Als de